

brul frumos al vocii îl încintă, pe alocuri, totuși, în ansamblu, interpretarea dată lui Petru Rareș poate fi socotită consacratoare: prin forță, prin nuanțarea intențiilor, prin căldură, prin... durată. Mobil, măsurat în efecte comice, uman, Nicolae Toma (Mogir-dici) și-a revelat resurse pe care nu i l-eam bănuț pînă acum. Același lucru poate fi afirmat despre Ion Pater (logofătul Balos), surprinzător prin înțelepciune scenică și prin exactitatea replicii.

Spectacolul orădean a mai prilejuit și o altă bună inspirație: debutul a doi tineri absolvenți ai Institutului de teatru. E vorba de Vivi Popescu (Genunea) — feminină, fremătătoare, plină de o respectuoasă afecțiune pentru domnitorul Moldovei; și Sandu Simionică (vornicul Groza) — viguros, cu o amplă suprafață a trăirii dramatice.

Decorurile Tatiane Manolescu-Uleu au urmărit, într-o concepție modernă, indicațiile de ambianță ale autorului, folosindu-se cu multă expresivitate și de comorile artistice ale vremii (secolul al XVI-lea). Singur, decorul actului V e mai puțin valoros, recurgînd la reconstituiri din lemn și mucava ale potecilor de munte, pe care fugarul Rareș reia pribegia.

TEATRUL „ȚÂNDĂRICĂ“

„ELEFĂNTELUL CURIOS“ de Nina Cassian,

după o povestire de R. Kipling

Elefăntelul fără trompă

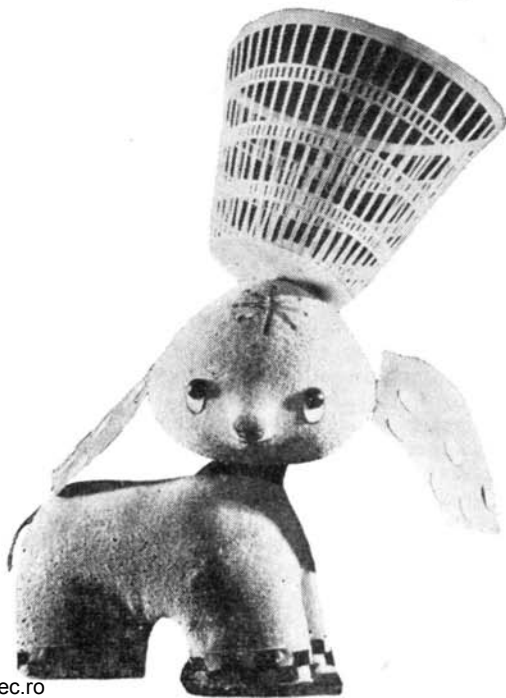
Am văzut la începutul stagiunii spectacolul Teatrului „Țândărică“ — *Elefăntelul curios*, pe text de Nina Cassian, inspirat din povestirea lui Kipling. L-am revăzut acuma. Spectacolul a fost și rămîne un excelent spectacol de păpuși, care merita să fie consemnat mai devreme.

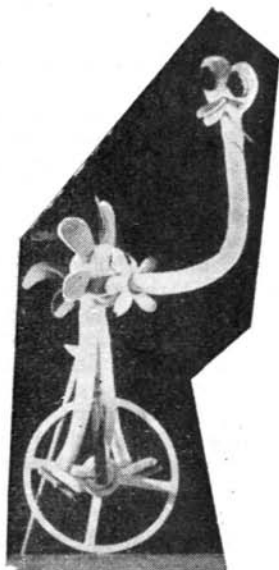
În primul rînd pentru text. După reușita lui Gelu Naum cu *Apolodor*, adaptarea Ninei Cassian — de fapt, mai mult o reinterpretare — se distinge prin farmec și grație, fiind un text destinat prin excelență păpușilor. Legătura acestui gen de spectacol cu poezia se dovedește din ce în ce mai rodnică — și nu din întâmplare: teatrul de păpuși, cu obligativitatea stilizării, acționînd numai prin figuri de stil și prin comprimare metaforică, este, de fapt, un gen poetic. În apariția tot mai frecventă a unor texte cu remarcabile

Colectivul orădean a citit în mod critic textul lui Delavrancea și a eliminat o parte din retoricismul sau din prisosuri, și în general a procedat cu justete. Totuși, prin eliminarea visului Dolcăi — în loc să se procedeze la o interpretare nouă, lipsită de accente mistice —, finalul actului II își pierde aproape total vigoarea; iar, pe de altă parte, finalul piesei ar fi putut să fie anticipat, întreaga acțiune încheindu-se organic cu momentul reînțoarcerii Genunei, a cărei replică reia însăși ideea simbolică din titlu: „Cînd s-o crăpa de ziuă și s-or stinge stelele, voi pîndi luceafărul meu de dimineață și-l voi ruga să ne-ntoarcă printre stelele noastre pe luceafărul nostru dătător de viață și de lumină...”

Spectacolul *Lucafărul* e simptomatic pentru secția romină a teatrului orădean; el demonstrează — ca să-l parafrazăm pe Delavrancea — că numai „teatrele care se cred mici se micșorează...” Într-adevăr, valoarea și ținuta artistică a unui colectiv rezidă în însăși capacitatea acestuia de a-și pune în plină lumină resursele și talentele de care dispune. *Lucafărul* e un exemplu bun, care — să nu uite cei care l-au dat — obligă.

Floriant Potra

Struțul pe bicicletă

calității literare recunoaștem rezultatul muncii asidue depuse, atâția ani, de creatorii de la „Țândărică”. Cu timpul se constituie — în deplinul sens al cuvântului — o dramaturgie pentru păpuși. *Cărții cu Apolodor* îi va urma noua piesă a lui Gelu Naum despre Robinson, iar Nina Cassian scrie, pentru adulți, un spectacol original care să vorbească despre munca poetică.

Cu fantezie, cu bucuria de a povesti, poeta repovestește aventurile elefantului, îmbogățindu-le cu variații pe temele lui Kipling, pe teme tradiționale păpușărești sau chiar pe teme de actualitate. Piesa poate să mulțumească pe spectatorii de toate vîrstele, satisfăcînd, prin ingeniozitate, imaginația avidă a copiilor și oferindu-le celor mari plăcerea de a urmări un joc spiritual, îmbibat de ironie și umor.

Iată cîteva din calitățile prin excelență „păpușărești” ale textului. *Elefantelul* are morală — primă necesitate într-un spectacol pentru copii —, dar textul nu este didactic sau plictisitor, ci își demonstrează teza moralizatoare cu grația naivă a acelor cîntece și poezii care îi învață pe copii, în joacă, să se spele, să nu plictisească pe cei mari cu prea multe întrebări etc. Piesa este construită în așa fel încît să permită minuițiilor scenele tradiționale de virtuoziitate păpușărească —

lupta între crocodil și elefanțel, jocul tigrului cu covrigi în coadă, performanțele trompei de elefant —, dar aceste momente nu există în sine, ci ca părți ale povestirii poetice. „Trimiterile la actualitate” pigmentează plăcut desfășurarea acțiunii, amintind prin detalii că jocul la care asistăm nu e lipsit de legătură cu viața noastră de fiecare zi. Uneori trimiterile devin mai substanțiale (de pildă, în portretul pitonului cufundat în autoadmirație), dezvăluind intenții satirice.

Stilizarea caricaturală — principiu fundamental în spectacolul de păpuși — trăiește chiar în replică și rimă, ingeniozitățile de versificare, volt și subliniat copilărești, naive, accentuînd farmecul spectacolului. Iată cum intră în scenă elefantul: „De ce? Unde? Cînd? Cine? Cu ce? Care? Cum?” și, mai departe: „În ce fel? Pentru ce? De cînd? Încotro?” Și iată cum vorbește el cu maimuța:

Nene Paviane,
Vreau și eu banane!
Cum s-ajung la ele,
Paviane nene?”

În sfîrșit, ritmul și tonalitatea generală a piesei vibrează de veselie, de poftă de joc — dispoziție absolut necesară pentru un spectacol de păpuși, pe care montarea lui Lenkisch o reali-

Pavianul în junglă

zează la Teatrul „Tândărică”. Scenografia Mioarei Buescu, care folosește arbitrarul aparent al unor stilizări împinse foarte departe (jungla — pădure de umbrele sau șirag de mături, munții — triumfuri de carton), se clarifică prin mișcarea păpușilor, care dă imediat fiecărui obiect din decor sensul cerut de acțiune. Cîteva păpuși sînt deosebit de izbutite: struțul cu bicicletă, tigrul cu covrigi în coadă, crocodilul. Regizorul a știut să dezvolte „dramatic” acțiunea — nu în sensul grav al cuvîntului, ci cu exuberanța binevoitor ironică a piesei. În înlănțuirea decorurilor și a mișcărilor există o gradatie bine gîndită, lupta dintre crocodil și elefântel se desfășoară într-un crescendo bine dozat, momentele de divertisment — cîntecele, scenele de virtuozitate păpușărească — dau echilibru întregului.

Cea mai importantă contribuție la spectacol o aduc însă minuiitorii. Cîteva din ei creează (nu este o exagerare) adevărate personaje. Prostia gravă, impozantă a struțului (mînuit și interpretat de Mihai Prujinski), pedantismul exagerat al pitonului (interpret — Costel Popovici), sentimentalismul acru al girafei (Rita Stoian) sînt elementele unor fermecătoare caricaturi vii, care se nasc din mișcarea păpușilor și din expresivitatea vocilor. Cuceritor este elefântelul Brîndușei Zaița-Silvestru. Ploaia de întrebări cu care bombardează pe toată lumea are hazul dezarmant al curiozității de copil; bucuria cu care se spală chicotind, scîncetele cînd este bătut, exclamațiile de uimire sau de satisfacție sînt sincere, adevărate. Această sinceritate (s-ar putea vorbi chiar de bogăția nuanțelor

psihologice just intuite) este uimitoare tocmai fiindcă se asociază cu mișcarea păpușii. Rîdem și aplaudăm fiindcă trăim iluzia că păpușa este vie, ne încîntă ceea ce vedem pentru că, sub ochii noștri, personajul fantastic și convențional trăiește realmente. Interpretă-minuiitoare crede în ceea ce face, se bucură de jocul păpușilor, interpretează cu dăruire; ea posedă, cert, un talent deosebit.

Spectacolul nu are cusururi care să merite atenție. O rezervă — ținînd mai mult de gust, decît de anume principii — se poate formula. Artiștii de la „Tândărică” au ajuns la perfecțiunea profesională: păpușile sînt frumoase, decorurile dovedesc ingeniozitate, minuiitorii excelează. Cîteodată însă desăvîrșirea tehnică acoperă arta minuiitorilor și creează, în anumite momente, o oarecare distanță între spectatori și păpușari. Atunci avem senzația că admirăm complexitatea unei jucării mecanice lucrate cu multă migală, dar nu mai simțim contactul viu cu actul spontan de creație al minuiitorului nevăzut. Faptul că în acest spectacol s-a renunțat la partitura sonoră fixă, imprimată pe bandă de magnetofon, a dat minuiitorilor — cum am văzut — prilejul de a-și crea pînă la capăt personajele și în spectacol. Reprezentații mai puțin desăvîrșite tehnic, păpuși mai puțin spectaculoase, dar dincolo de care se simte prezența păpușarului pot să captiveze mai mult decît cele mai complicate construcții mecanice. Pentru că ele încîntă nu prin abilitatea mecanismelor scenice, ci prin pulsația vie, fanfanzia și sinceritatea celui pe care îl simți minuiind păpușa.

Ana Maria Narti

